

Lisanssız Üretimde Yeni Hesap

Türkiye, lisanssız elektrik üretiminde aylık mahsuplaşmadan saatlik mahsuplaşmaya geçişi resmen başlatıyor. 2 Nisan 2026'da Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle, 12 Mayıs 2019 sonrası bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almış tüm ticari ve sanayi tesisler 1 Mayıs 2026 itibarıyla saatlik bazda mahsuplaşmaya tabi olacak. Bu değişiklik, 26 GW'ı aşan güneş enerjisi kapasitesiyle Avrupa'nın en hızlı büyüyen güneş pazarlarından birinde, yatırımcı güvenini ve sektörün geleceğini doğrudan etkiliyor.

● **Ufuk Olgun**

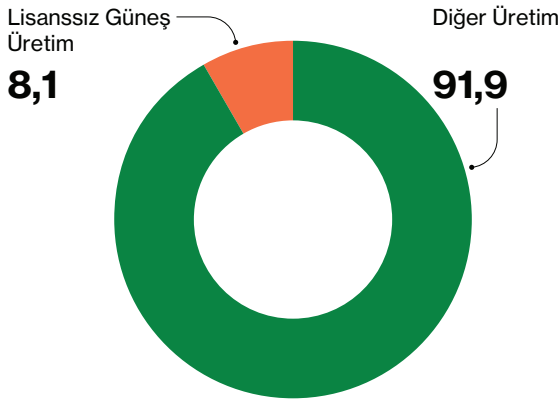
Lisanssız elektrik üretiminde mevcut mahsuplaşma sistemi, 12 Mayıs 2019 tarihli ve 30772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'nin 26. maddesiyle düzenlenmişti. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 14. maddesine dayanarak oluşturulan bu sistem, üretim ve tüketimin ay bazında birbirinden düşülmesi

esasına dayanmakta idi.

Pratikte bu sistem oldukça basit işliyordu. Çift yönlü akıllı sayaçla kaydedilen üretim ve tüketim verileri her ayın 6'sında derleniyor, ay boyunca şebekeye verilen fazla enerji aynı ay içinde şebekeden çekilen enerjiyle mahsup ediliyordu. Örnek vermek gerekirse bir çatı GES sahibi, öğlen saatlerinde ürettiği fazla elektriği gece

**2025 Yılı
Lisanssız
Güneş
Santrallerinin
Toplam
Üretimdeki
Payı (%)**

Kaynak: TEİAŞ, APlus
Enerji Danışmanlık

ve akşam saatlerinde tükettiği elektrikle aynı ay içinde netleştirilebiliyordu. Tüketimden fazla üretim varsa, görevli tedarik şirketi bu fazla enerjiyi 10 yıl süreyle YEKDEM kapsamında satın alıyordu. Üretim tesisi kapasitesi, tüketim noktasının sözleşme gücüyle sınırlı olup yıllık üretim tüketimin iki katını aşamıyordu.

Bu modelin temel avantajı, üretim-tüketim zamanlamasının önemsiz olmasıydı. Gündüz üretilen fazla enerji, gece tüketilen enerjiyle ay sonunda netleştirildiği için yatırımcılar tam perakende fiyat üzerinden dolayı bir kredi elde ediyordu. Mahsuplaşma yalnızca enerji tüketim bedelini etkiliyor; dağıtım sistemi kullanım bedeli, sayaç okuma ücreti ve diğer sabit ücretler mahsuplaşma dışında kalıyordu.

Yeni hesap

EPDK, 5 Aralık 2025'te saatlik mahsuplaşmaya geçişe ilişkin yönetmelik taslağını kamuoyuyla

paylaşarak 12 Aralık 2025'e kadar görüş topladı. Sektör kuruluşlarının yoğun itirazlarına rağmen, nihai düzenleme 2 Nisan 2026 tarihinde Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik adıyla 33212 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yönetmeliğin kalbindeki değişiklik, mahsuplaşma tanımının yeniden yazılması oldu. Eski tanımdaki belirli bir zaman dilimi ifadesi, saatlik zaman dilimi olarak değiştirildi. Artık üretim ve tüketim her bir saat dilimi içinde ayrı ayrı netleştiriliyor; bir saatte oluşan fazla üretim, başka bir saatteki tüketime taşınmıyor.

Kapsam ve muafiyetler ise şöyle belirlendi:

i. Saatlik mahsuplaşmaya tabi olanlar: 12 Mayıs 2019 sonrasında bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almış tüm yenilenebilir enerji kaynaklı lisanssız üretim

tesisleri (ticari, sanayi, tarımsal sulama)

ii. Muaf tutulanlar: Mesken abonelikleri aylık mahsuplaşmada kalmaya devam ediyor; 12 Mayıs 2019 öncesi çağrı mektubu almış tesisler de eski sistemi sürdürüyor.

Saatlik mahsuplaşma hükümleri ile veri yönetimi maddeleri 1 Mayıs 2026'da yürürlüğe giriyor. Geçici Madde 13 uyarınca, EPIAŞ bu tarihe kadar gerekli teknik altyapıyı kurmakla yükümlü. O tarihe dek aylık mahsuplaşma devam ediyor. Diğer düzenlemeler; ekipman yaş sınırı, cezai hükümler, endüstri bölgelerinin kapsama alınması gibi, 2 Nisan 2026'da yürürlüğe girdi.

Yönetmeliğin getirdiği diğer önemli yenilikler arasında yıllık üretim tavanı ki tüketimin iki katını aşan üretim YEKDEM'e bedelsiz katkı sayılıyor. Enerji depolama izni ile tesisin elektriksel kapasitesine kadar batarya kurulabiliyor, ancak

depolamadan şebekeye verilen fazla enerji için ödeme yapılmıyor, ekipman yaş sınırı ile de panel, invertör, türbin, batarya en fazla beş yaşında olacak biçimde sınırlandırılıyor. Düzenlemede yetkisiz tesislere yönelik ağırlaştırılmış yaptırımlar da yer alıyor.

Teknik detaylar

Saatlik mahsuplaşmanın işleyebilmesi için iki temel altyapı gerekiyor. Çift yönlü akıllı sayaçlar ve EPIAŞ'ın saatlik veri işleme kapasitesi. Türkiye bu konuda Milli Akıllı Sayaç Sistemi (MASS) adıyla kapsamlı bir dönüşüm programı halihazırda yürütüyor.

EPDK'nın 4 Aralık 2025 tarihli ve 13995 numaralı kurul kararıyla yayımlanan Akıllı Sayaç Sistemlerinin Yaygınlaştırılmasına ve Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar, 1 Mart 2026'da yürürlüğe girdi. Sistem iki tür sayaç öngörüyor. Biri yıllık tüketimi 10 MWh'in altındaki aboneler için Akıllı Sayaç EKO, diğeri ise 10 MWh üstü aboneler için tam çift yönlü iletişim sağlayan Akıllı Sayaç PRO. Her 11 EKO sayaca bir PRO sayaç veri yoğunlaştırıcı görevi üstleniyor.

Yaygınlaştırma takvimi oldukça agresif. 1 Ocak 2027'ye kadar uygulanabilir sayaçların yüzde 70'i, 1 Ocak 2028'e kadar yüzde 100'ü akıllı sayaçla değiştirilecek. İlk aşamada 2026 sonuna kadar yaklaşık 4 milyon sayaç hedefleniyor. Lisanssız üretim tesisleri, sayaç değişimi öncelik grupları arasında yer alıyor. Tüm sayaç değişim

maliyetleri dağıtım şirketleri tarafından karşılanacak ve tüketicilere ek ücret yansıtılmayacak.

Sektör uzmanları, saatlik mahsuplaşma altında Enerji Yönetim Sistemleri (EMS) ve Batarya Enerji Depolama Sistemleri (BESS) kullanımının neredeyse zorunlu hale geleceğini belirtiyor. IoT sensörleri ve makine öğrenmesi tabanlı sistemler, üretim-tüketim eşleşmesini optimize etmek için kritik önem kazanıyor. Endüstriyel kullanıcıların enerji yoğun süreçleri güneş üretiminin zirve yaptığı 10:00-16:00 saatlerine kaydırması gerekecek.

Olumlu etkiler

EPDK'nın saatlik mahsuplaşmaya geçişteki temel motivasyonu, lisanssız üretimi ticari bir elektrik satış modeli olmaktan çıkarıp öz tüketim modeline dönüştürmek. Bu yaklaşımın birkaç önemli avantajı bulunuyor.

Şebeke dengesi açısından en büyük kazanım, üretim-tüketim uyumsuzluğunun azaltılması. Aylık mahsuplaşmada gündüz fazla üretim şebekeye verilir gece geri çekiliyordu ki bu durum dağıtım şebekelerinde voltaj dalgalanmalarına ve dengesizliklere yol açmaktaydı. Saatlik mahsuplaşma, üreticileri anlık tüketimle üretimi eşleştirmeye zorlayarak şebeke kalitesini artırıyor. Senkroner Enerji'den Mahmut Çevik'in ifadesiyle, "GES tesisleri artık dağıtılabilir, şebeke uyumlu, kontrol edilebilir tesisler haline gelmeli."

Çapraz sübvansiyonun

azaltılması da önemli bir kazanım. Aylık sistemde, prosumer'lar gündüz ucuz saatlerde üretilen gece pahalı saatlerdeki tüketimlerini tam perakende fiyattan mahsup edebiliyordu. Bu durum, GES sahibi olmayan tüketicilerin dolaylı olarak prosumer'ları sübvansiyonla desteklediği anlamına geliyordu. Saatlik mahsuplaşma bu örtük sübvansiyonu ortadan kaldırarak tüm tüketiciler için daha adil bir sistem oluşturuyor.

Piyasa entegrasyonu boyutunda, fazla enerjinin artık Piyasa Takas Fiyatı (PTF) üzerinden değerlendirilmesi daha doğru fiyat sinyalleri üretiyor. Verilerin EPIAŞ üzerinden merkezi yönetimi de şeffaflığı artırıyor. Son olarak, sistem enerji depolama teknolojilerine yatırımı teşvik ederek sektörün kur ve unut modelinden yönet ve kazan modeline evrilmesini sağlıyor.

Eleştiriler ve perspektifler

Saatlik mahsuplaşmaya yönelik en ağır eleştiri geriye dönük uygulanması konusunda yoğunlaşıyor. 12 Mayıs 2019 sonrası devreye alınan binlerce tesis, fizibilite hesapları, bankacılık finansmanları ve geri ödeme planları aylık mahsuplaşmaya göre yapılmıştı. Bu tesislerin sahipleri, oyunun kurallarının ortasında değiştirildiğini düşünüyor.

Solarbaba Kurucusu Ateş Uğurel, "Yatırım yapmış olanlar ve yapacak olanlar için bir geçiş ve hazırlık süreci yok. Geriye dönük uygulama hukuksal olarak bir sorun. Gelir modeli bozulacağından kredili yatırımların finansal sorun yaşama

KAYNAKLARINA VE KURULUŞLARINA GÖRE KURULU GÜÇ 31 MART 2026 İTİBARI İLE (MW)

KURULUŞ/KAYNAK	DOĞALGAZ	LİNYİT	İTHAL KÖMÜR	TERMİK DİĞER	BİYOKÜTLE	TERMİK TOPLAM	JEOTERMAL	HİDROLİK	GES	RES	TOPLAM
EÜAŞ SANTRALLERİ	4.555	1.804	0	1	0	6.360	0	14.453	0	17	20.830
İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN SANTRALLER	258	1.355	0	0	0	1.613	15	1.649	0	0	3.277
LİSANSIZ SANTRALLER	375	14	0	61	83	533	0	52	23.636	220	24.441
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETİ SANTRALLERİ	19.852	7.056	10.462	1.765	2.037	40.902	1.757	16.134	2.703	14.829	76.325
YAP İŞLET DEVRET SANTRALLERİ	0	0	0	0	0	0	0	16	0	0	16
TOPLAM (MW)	24.771	10.229	10.462	1.827	2.120	49.409	1.772	32.304	26.339	15.066	124.890

riskleri de yüksek.” ifadelerini kullanıyor.

Uğurel, “Saatlik mahsuplaşmanın meskenler hariç tüm santrallere uygulanmasını savunuyoruz. Ancak Mayıs 2019 - Nisan 2026 arası GES yatırımı yapmış olan tüketiciler için dağıtım bedelinin düşürülmesi, adil bir geçiş sürecinin tanımlanması ve geriye dönük mağduriyetlerin engellenmesi açısından elzem bir aksiyon” diyor.

Saatlik mahsuplaşma kapsamına giren ve girecek bazı tesislerde fazla güneş enerjisini sebekeye bedelsiz vermek yerine birçok işletmecinin santrali kapatabileceği uyarısında bulunan Uğurel, “Ucuz temiz ve yerli enerjiye çok fazla ihtiyacımız olan bu dönemde, bu kapasiteden ülkemiz yararlanma şansı bulamayacak” şeklinde konuşuyor.

Gelir etkisi konusundaki rakamlar da çarpıcı. Mars Enerji’nin 1 MW çatı GES modellemesine göre, üretimin yüzde 60’ının aynı saat diliminde tüketildiği ılımlı senaryoda bile yıllık net nakit akışı yüzde 19 düşüşle 11 bin 500 dolardan 89 bin 900 dolara geriliyor. Bu şekilde geri ödeme süresi de yaklaşık 1 yıl kadar uzuyor. Enerji hukuku uzmanı Süleyman Bosca ise kötü üretim-tüketim örtüşmesi olan tesislerde gelir kaybının yüzde 30-50’yi aşabileceğini vurguluyor. Daha dramatik olanı, 10 yıllık YEKDEM satın alma garantisi sona eren eski tesislerde. Bazı hesaplamalarda bu tesislerin yıllık brüt gelirlerinin yıllık yüzde 75’e yakın kayıp yaşayabileceği öngörülüyor.

Güneş Enerjisi Yatırımcıları Derneği (GÜNEŞDER) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Serdar Ekiz,

Batarya depolama maliyetleri de ciddi bir yük. BESS, saatlik mahsuplaşma altında neredeyse zorunlu hale gelirken, toplam GES yatırımı yüzde 20 ila 40 arasında bir ek maliyet getiriyor. EAG Mühendislik’in analizine göre, akıllı yönetimle batarya geri ödeme süresi 4-7 yıl arasında.

Sektörün nabızı

GENSED, 24 Aralık 2025’te kapsamlı bir görüş belgesi yayımlayarak beş temel talep sıralamıştı. Bunlar, 2019 sonrası mevcut tesislerin aylık mahsuplaşmada kalması, yeni tesislerde saatlik mahsuplaşma sonrası fazla enerjinin abonenin kendi tarife grubundan satılabilmesi, 10 yıllık satın alma garantisini tamamlamamış tesislerin toplayıcılık faaliyetlerine katılabilmesi, YEKDEM’e bedelsiz katkı mekanizmasının kaldırılması ve enerji depolama düzenlemelerinin mevcut yatırımcılara ek yük getirmemesi olarak açıklanmıştı.

GENSED Genel Sekreteri Hakan Erkan, değişikliğin bazı tesisleri “enerjiyi bedelsiz vermeye veya üretimi kısmaya” zorlayabileceğini, yeni yatırımların “ertelenebileceğini veya iptal edilebileceğini” açıkça belirtmişti.

GENSED’in temel argümanı Türkiye’nin 2035 Enerji Dönüşüm Yol Haritası’na dayanıyor. 76 bin 900 MW’ı güneş olmak üzere toplam 120 bin MW rüzgar+güneş hedefine ulaşmak için yatırım öngörülebilirliğinin korunması şart. Ancak GENSED’in mevcut tesislerin korunmasına ilişkin talebi nihai yönetmelikte kabul edilmedi.

Güneş Enerjisi Yatırımcıları Derneği (GÜNEŞDER) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Serdar Ekiz, 1 Mayıs 2026 öncesi çatı ve arazi GES ile elektrik tüketimlerini karşılamak için yatırım yapanların ihtiyaç dışı ürettikleri enerjiyi şebekeye verip sadece dağıtım bedelinin yarısı bedelle tüketim yapabildiklerini belirtiyor.

Ekiz, fazla enerjinin üretildiği öğlen saatlerinde fiyat düşük olup fazla olan enerji şebekeye verildiğini belirterek, “Güneşin ortadan kaybolduğu zaman diliminde ise enerji fiyatı yükseldiği için fazla enerjinin mahsup yoluyla tüketilmesi yatırımcı için avantajlı bir seçenektir” değerlendirmesini yapıyor.

1 Mayıs 2026 itibarı ile bu uygulamanın ortadan kalkacağına dikkat çeken Ekiz, “Öğle saatlerinde üretip akşam tüketilen enerji yerine öğle saatlerinde satılan ve akşam satın alınan enerji sonucunda ucuzdan

KAYNAKLARINA VE KURULUŞLARINA GÖRE SANTRAL SAYILARI 31 MART 2026 İTİBARI İLE

KURULUŞ/KAYNAK	DOĞALGAZ	LİNYİT	İTHAL KÖMÜR	TERMİK DİĞER	BİYOKÜTLE	TERMİK TOPLAM	JEOTERMAL	HİDROLİK	GES	RES	TOPLAM
EÜAŞ SANTRALLERİ	5	3	0	1	0	9	0	45	0	2	56
İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN SANTRALLER	1	1	0	0	0	2	1	91	0	0	94
LİSANSIZ SANTRALLER	108	2	0	16	54	180	0	29	39.700	103	40.012
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETİ SANTRALLERİ	237	41	16	34	313	641	67	609	60	302	1.679
YAP İŞLET DEVRET SANTRALLERİ	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
TOPLAM	351	47	16	51	367	832	68	775	39.760	407	41.842

TOPLAM SANTRAL SAYISININ %95,6'SI VE TOPLAM KURULU GÜCÜN %19,6'SI LİSANSIZ TESİSLERDEN OLUŞUYOR

KURULUŞ/KAYNAK	SANTRAL SAYISININ TOPLAM SANTRAL SAYISINA ORANI (%)	KURULU GÜCÜN ULUSAL KURULU GÜCE ORANI (%)
EÜAŞ SANTRALLERİ	0,134	16,679
İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN SANTRALLER	0,225	2,624
LİSANSIZ SANTRALLER	95,626	19,570
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETİ SANTRALLERİ	4,013	61,114
YAP İŞLET DEVRET SANTRALLERİ	0,002	0,013

satıp pahalıdan enerji kullanılmış olacağını söylüyor. Ekiz, "Taktir edersiniz ki nakit akışı ve enerji maliyeti açısından yatırımcı mağdur olacaktır" şeklinde konuşuyor.

Ekiz sözlerini şu şekilde sürdürüyor: "Aslına bakılırsa bir önceki yönetmelik, araziye kurulan 5.1.h kapsamında değerlendirilen santraller için hatalı uygulanıyordu. kWh olarak mahsuplaşması gerekirken çoğu dağıtım şirketi tutarsal mahsuplaşma yaptılar. Bu da hukuki olarak sorun oldu ve birçok yatırımcı EPDK'ya durumu şikayet etti ve dava açtı. Yeni yasayla da yatırımcı mağdur edilerek dağıtım şirketlerinin bir önceki sorundan kurtulmaları sağlandı. Yapılan değişiklik yatırımcı açısından mağduriyet yaratacağı için devreye alınmış tesisler için kazanılmış haklar korunmalı ve aylık mahsuplaşma sistemine devam edilmelidir."

Aplus Enerji Danışmanlık Strateji ve Müşteri Çözümleri Direktörü Onur Soydan ise saatlik mahsuplaşma uygulamasına dair birçok lisanssız üreticinin kafasının karışık olduğunu söyledi. Soydan, "Bir de üzerine sosyal medyadaki analizler eklenince konu iyice içinden çıkmaz bir hal almış durumda. Tüketimi yüksek, üretimi düşük olan üreticilerden dahi "Pazar günleri tüketimi durduruyorum, sisteme verdiğim üretim ne olacak, bedelsiz mi kalacak?" şeklinde sorular geliyor.

Endişe kaynağı olan 'bedelsiz kalma' durumu söz konusu değil. Tüketimin iki katına kadar satış

Ateş Uğurel, Solarbaba Kurucusu

Onur Soydan - Strateji ve Müşteri Çözümleri Direktörü

imkânı uygulaması geçerliliğini koruyor. Bu parametre saatlik, günlük veya aylık değil; yıllık bazda kontrol ediliyor. İhtiyaç fazlası enerji, ilgili abone grubu tarife fiyatı üzerinden değerlendirilmeye devam edecek" ifadelerini kullanıyor.

Bu düzenlemenin özünde bir finansal düzeltme olduğuna

değinen Soydan, "Daha önce fiyatın düşük olduğu saatlerde üretip, fiyatın yüksek olduğu gece saatlerinde bu üretimi mahsuplaştırmak mümkündü. Yeni düzenleme bu uygulamanın önüne geçti. İhtiyaç fazlası enerji tarife fiyatından karşılanmaya devam edecek, ancak fiyatın yüksek olduğu ve üretimin olmadığı saatlerden mahsuplaşma imkânı ortadan kalkacak. Teknik açıdan değerlendirildiğinde bu yaklaşım isabetli; şebeke bir depolama aracı olarak kullanılamaz. Eski uygulamaya dönmek isteyenlerin depolama yatırımı yapması gerekir" yorumunu aktarıyor.

Soydan ayrıca, depolama yatırımının fizibilitesi ayrı bir başlık olarak ele alındığında ve mevcut piyasa fiyatları ile tarife fiyatları karşılaştırıldığında depolamanın bugün itibarıyla ekonomik olmadığını da vurguluyor.

Bedelsiz olarak sisteme enerji verileceği endişesine dair Solarbaba Kurucusu Ateş Uğurel, "Hayır, saatlik mahsuplaşma sonrası sisteme verilen net enerji miktarı toplamı, bir önceki yılın; son 12 ay değil 1 Ocak 2025-31 Aralık 2025 arası, tüketimine ulaştıktan sonraki kısım sisteme bedelsiz verilecek.

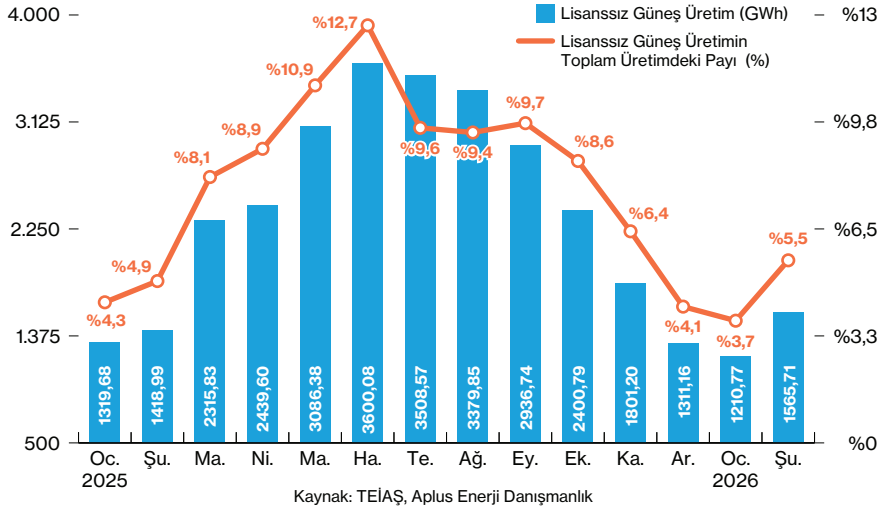
Net veri hakkı daha önce de bir önceki yılın tüketimi toplamı sınırına tabi idi. Ancak şimdi aynı değere ulaşmanız, eski aylık mahsuplaşma yapısına göre çok daha hızlı gerçekleşecek. Yani geçen seneden kazandığınız kontörler, puanlar daha hızlı tükenecek. Bunlar tükendiğinde artık fazla enerjiyi bedelsiz olarak şebekeye vereceksiniz" şeklinde yanıt veriyor.

Uğurel'e göre düzenlemeden en çok mevsimsel tüketimi olan ve akşam saatlerinde yoğun tüketim yapanlar etkilenecek. Gündüz tüketimi 365 gün boyunca sürekli ve benzer seviyelerde olanlar ise en az etkilenecek grubu oluşturacak.

Türkiye'de GES

Türkiye'nin güneş enerjisi sektörü, saatlik mahsuplaşma

TÜRKİYE LİSANSIZ GÜNEŞ ÜRETİMİ VE TOPLAM ÜRETİMDEKİ PAYI

tartışmalarının tam ortasında tarihi büyüklüğe ulaşmış durumda. TEİAŞ verilerine göre 31 Mart 2026 itibarıyla toplam güneş kurulu gücü 26 bin 339 MW'a yükseldi; bunun 23 bin 636 MW'ı, yani yaklaşık yüzde 90'ı lisanssız tesislerden oluşuyor. Toplam santral sayısı 41 bin 482'ye ulaşırken, bunların 39 bin 760'ı güneş enerjisi santrali ve bu GES'lerin yüzde 99,5'i lisanssız. Güneş enerjisi kurulu gücü doğal gazı geçerek Türkiye'nin en büyük kapasitesi durumunda.

SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi'ne göre, Türkiye'nin teorik çatı GES potansiyeli 20-60 GW arasında ve tüm uygun çatılar değerlendirilse 120 GW'a kadar ulaşılabilir, gerçekçi potansiyel ise yaklaşık 30 GW olarak hesaplanıyor.

Avrupa deneyimi

Avrupa'daki ülke deneyimleri, Türkiye'nin karşılaşabileceği riskler konusunda güçlü sinyaller veriyor. En çarpıcı örnek Danimarka. 2012'de yıllık mahsuplaşmadan saatlik mahsuplaşmaya bir gecede geçiş, yeni GES kurulumlarında neredeyse anlık bir durma yarattı. Dağıtık PV payı 2012'de kaydedilen yüzde 99'dan 2019'da yüzde 70'e düştü. Ancak saatlik ölçüm uygulanan hanelerin yüzde 75'i tüketim zamanlamasını ayarladığını bildirdi.

Aylık ölçümlü hanelerde bu oran yalnızca yüzde 26 idi.

Polonya, daha dengeli bir geçiş modeli sergiledi. Nisan 2022'de net metering'den net billing'e geçerken, mevcut tesislere 15 yıllık grandfathering hakkı tanıdı. Geçiş öncesi son çeyrekte 1,3 GW'lık son dakika kurulum patlaması yaşandı. Başlangıçta piyasa yavaşlarsa da, doğru boyutlandırılmış sistemlerde iç verim oranı yüzde 19-25'e yükselerek yüzde 13-14'lük eski oranları aştı.

Hollanda, yıllık 1:1 net metering'i 1 Ocak 2027'de tamamen kaldırıyor. Yeni kurulumların rekor yıla göre yüzde 72 düşmesi, batarya kurulumlarının ise yüzde 140 artması bekleniyor. Geri ödeme sürelerinin 7-9 yıldan 12-17 yıla uzayacağı hesaplanıyor. Yunanistan ise 2024'te 15 dakikalık aralıklı net billing'e geçtikten sonra başvurularda durgunluk yaşadı ve 15 ayda yalnızca 60 yeni proje talebi geldi.

Almanya net metering yerine feed-in tariff modeli kullanmasına rağmen, ilgili değişiklikler sonrası batarya kullanım oranı hızla yükseldi. Yeni GES kurulumlarında ev bataryası oranı yüzde 38'den yüzde 70'e çıktı. Türkiye'nin yaklaşımını Avrupa ile karşılaştırdığımızda en dikkat çekici fark, fazla enerjinin sıfır bedelle YEKDEM'e katkı sayılması.

Danimarka düşük de olsa sabit fiyat ödüyor, İspanya saatlik toptan fiyatla kredi veriyor, İtalya zonsal piyasa fiyatıyla tazmin ediyor. Türkiye'nin modeli ise karşılaştırmadaki en kısıtlayıcı yaklaşım.

Mevcut yatırımları koruma konusunda da Türkiye, Avrupa normlarının gerisinde kalıyor. Polonya'nın 15 yıllık grandfathering hakkı, Yunanistan'ın belgelendirme tarihine göre muafiyet modelleri, yatırımcı güvenini korumak için tasarlanmış mekanizmalar. Türkiye'nin 2019 sonrası ticari/sanayi tesislere geriye dönük uygulama yapması, bu genel eğilimden ayrışıyor.

Eksik harita

Saatlik mahsuplaşmaya geçiş, şebeke dengesi ve piyasa verimliliği açısından doğru yönde atılmış bir adım. Ancak Avrupa deneyimi açıkça gösteriyor ki geçiş hızı ve mevcut yatırımcıların korunması başarının belirleyicisi. Türkiye'nin modeli, Danimarka'nın 2012 şok geçişine en çok benzeyen yaklaşım ve o geçişin sonucu piyasa çöküşü oldu.

Üç kritik boşluk dikkat çekiyor! Birincisi, 2019 sonrası tesisler için grandfathering hakkı tanınmaması, fizibilite hesaplarına göre yatırım yapmış on binlerce işletmenin finansal dengesini tehdit ediyor. İkincisi, fazla enerji için sıfır ödeme politikası, Avrupa'daki hiçbir ülkede bulunmayan düzeyde kısıtlayıcı ve mülkiyet hakkı tartışmalarını da beraberinde getiriyor. Üçüncüsü ise 2035'te 76 bin 900 MW güneş hedefi ile mevcut yatırım ortamının caydırıcılığı arasında derin bir çelişki olması.

Batarya depolama teşviklerinin güçlendirilmesi, kademeli geçiş mekanizmalarının oluşturulması ve fazla enerji için makul bir tazminat modelinin benimsenmesi, hem sektör güvenini hem de enerji dönüşümü hedeflerini korumak için acil gereklilikler olarak okunmalı.